ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 121, Ekim 2021, s. 273-293

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.52300>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
10.08.2021

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.10.2021

Sümerya KOÇ MIZRAK

Selçuk Üniversitesi, Muhasebe ve Finansman
smyrkoc@hotmail.com

KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE KULLANILAN MUHASEBE PAKET PROGRAMLARININ İŞLETME VERİMLİLİĞİNE YÖNELİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Öz

Küresel ölçekte gelişen teknoloji ile birlikte çeşitli sektörlerde bilişim, internet ve otomasyon tabanlı uygulamalar da gelişmektedir. Bilişim teknolojisi ile gelişen muhasebe yazılım programları sayesinde hem muhasebe mesleğinde hem de işletmelerin güvenilir veri elde etmesinde büyük kolaylıklar sağlanmıştır. Bu bağlamda çalışmamızda konaklama işletmelerinde kullanılan programların muhasebe mesleğindeki etkileri, faydaları ve konaklama işletmelerinin verimliliğine katkılarının araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmamız 15.09.2020-12.10.2020 tarihleri arasında Antalya Bölgesi'nde 156 muhasebe meslek çalışanı gerçekleştirilmiş olup verilerin toplanmasında online anket yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar uygulanma yöntemleri hakkında daha önceden bilgilendirilmiş ve çoktan seçmeli sorulardan oluşan anketler video konferans ile bire bir görüşme yöntemiyle belirlenen saatlerde uygulanarak değerlendirilmiştir. Anket formunun ilk bölümünde muhasebe meslek çalışanlarının sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerini tespit etmek için 9 soru, ikinci bölümünde ise muhasebe meslek çalışanlarının teknoloji, internet ve bilişim otomasyonunun kullanımına karşı tutumlarını tespit etmek amacıyla 23 soru yer almış, muhasebe meslek çalışanlarının tutumlarını ölçmek için 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS for Mac25.0 (Statistical Package For Social Sciences) istatistik paket programı ve Office Excel programı ile %95 güven aralığında, %5 anlamlılık seviyesinde değerlendirilmiş olup 0,05>p değeri anlamlı olarak kabul edilmiştir. Muhasebe meslek çalışanlarının muhasebe paket program kullanımına karşı tutumlarını

ölçmek amacıyla hazırlanan ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfa güvenilirlik analizi ile 0,86 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların tutumlarının yönünü tespit etmek için tek örneklem T- Test, iki grup karşılaştırmalarında Bağımsız Örneklem T-Testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise ANOVA testi kullanılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulara göre; konaklama sektöründe muhasebe mesleğinde uygulamalı işlemler çerçevesinde meslek çalışanlarının internetin kullanımını büyük çoğunlukla benimsendiği ve muhasebe paket programlarının çok büyük katkılar sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Konaklama İşletmesi, Muhasebe, İnternet, Muhasebe Paket Programı

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF ACCOUNTING PACKAGE PROGRAMS ON BUSINESS EFFICIENCY

Abstract

Along with the developing technology on a global scale, informatics, internet and automation-based applications are also developing in various sectors. Thanks to the accounting software programs developed with information technology, great convenience has been provided both in the accounting profession and in obtaining reliable data for businesses. In this context, in our study, it is aimed to investigate the effects, benefits and contributions of these programs to the accounting profession in the accounting profession. Our study was carried out between 15.09.2020-12.10.2020 in Antalya Region, 156 professional accounting professionals and online survey method was used to collect data. The participants were informed about the methods of application beforehand and the questionnaires consisting of multiple-choice questions were evaluated by video conference and one-on-one interview method at the determined times. In the first part of the questionnaire, there were 9 questions to determine the socio-economic and demographic characteristics of accounting professionals, and in the second part, 23 questions were included to determine the attitudes of accounting professionals to the use of technology, internet and information automation. A Likert scale was used. The data were evaluated with SPSS for Mac25.0 (Statistical Package for Social Sciences) statistical package program and Office Excel program at 95% confidence interval, 5% significance level, and $0.05 > p$ value was accepted as significant. The reliability of the scale, which was prepared to measure the attitudes of professional accountants towards the use of accounting software, was determined as 0.86 by Cronbach alpha reliability analysis. In addition, evaluations were made by using the single-sample T-Test to determine the direction of the participants' attitudes, the Independent Sample T-Test for two-group comparisons, and the ANOVA test for more than two-group comparisons. According to the findings we obtained in our study; It has been determined that the use of the internet by the professionals within the framework of applied procedures in the accounting profession in the accommodation sector is mostly adopted and the accounting package programs make great contributions.

Keywords: Hospitality Business, Accounting, Internet, Accounting Package Program

GİRİŞ

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte bilişim, bilgi ve işlem alanlarında da önemli gelişmeler yaşanmakta, bununla birlikte gerek işletmelerde gerekse meslek gruplarında bu gelişmelerin yansımaları görülmektedir. Özellikle devlet işlemlerinde e-devlet, e-fatura, e-beyanname, e- defter gibi elektronik bilgi sistemlerinin uygulanmaya başlaması muhasebe gibi bilgi ve veriye dayalı meslek gruplarında bilgi işlem uygulamalarını zorunlu hale getirmiştir. Günümüzde her sektörde işletmelerin muhasebe kayıtları ve işlemleri için kullanılan veriler çeşitli muhasebe paket programları kullanılarak değerlendirilmektedir. Değerlendirilen bu veriler internet aracılığı ile ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmektedir. İşletmelerin rekabet pazarında güçlü olmaları işletme verilerinin doğru ve güncel değerlendirilmesiyle doğrudan ilişkili olup bu bağlamda muhasebe çalışanlarının bilgi işlem ve otomasyonda yetkin olmaları büyük önem taşımaktadır. Hem işletmelerin hem de muhasebe çalışanlarının internet, bilgi, işlem, otomasyon sistemleri alanlarında yenilikler, gelişmeler ve uygulamalardan hangi düzeyde faydalandıklarını tespit etmek amacıyla Antalya bölgesinde çalışan muhasebe meslek mensuplarını kapsayan bir nicel araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre konaklama işletmelerinde çalışan muhasebe meslek mensuplarının teknoloji ile ilgileri, teknolojinin bu meslek grubu için avantaj ve dezavantajları ile birlikte konaklama işletmelerinde ne ölçüde verimliliğe katkı sağladıkları değerlendirilmiştir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Konaklama İşletmelerinin Nitelikleri

Turizm sektöründe hizmet veren bir tesisin konaklama, yeme, içme ve farklı sosyal gereksinimleri karşılamak için planlama, üretim ve pazarlamasında gerekli olan örgütlenme ve işletme uzmanlığının karşılanması için kurulan işletmeler konaklama işletmesi olarak tanımlanmaktadır. İnsanların ihtiyaçlarına, beklentilerine, kalma sürelerine göre konaklama işletmelerindeki uygulamalar ve dolayısıyla sınıflandırma çeşitlilik göstermektedir. Bu bağlamda sağlık turizmine göre hizmet veren termal konaklama işletmeleri, tatil amaçlı oteller ve tatil köyleri, motel, pansiyon, apart, kamping gibi çeşitli türde işletmeler bulunmaktadır (Kozak ve Kozak, 2014). Konaklama işletmeleri genel olarak hizmet amaçlarına, bulundukları yerlere, işletme yapılarının çeşitliliğine ve büyüklüğüne göre kategorize edilmektedir. Ancak sınıflandırmalar ülkelerin turizm politikaları, coğrafi konumu, tarihi dokusu, ulaşım koşulları gibi nedenlerden dolayı farklılıklar gösterebilmektedir. Türkiye’de bu sınıflandırmalar ve işletmelerin sahip olması gereken niteliklerin, Turizm Bakanlığı tarafından belirlenen kriterlere uygun olması gerekmektedir (Kozak vd., 2014). Bu bağlamda turizm sektöründe hizmet veren işletmelerin işleyişinin ve niteliklerinin belirlenmesi amacıyla 1982 yılında 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu, 2019 yılında 2654 sayılı Turizm Teşvik Kanunu kapsamında “Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik” yürürlüğe girmiştir (Resmî Gazete, 1982; 2019).

Bu kanunlar ve yönetmelikler çerçevesinde literatürde genel olarak geleneksel konaklama işletmeleri (otel) ve tamamlayıcı konaklama işletmeleri (tatil köyü, motel, pansiyon, kamping, oberj, sağlık turizmi işletmeleri, apart otel, diğer konaklama işletmeleri) olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır (Gökdeniz ve Dinç, 2011). Literatürde konaklama işletmelerinde verilen hizmetin nitelik ve niceliği, işletme büyüklüğü, işletme teçhizat ve donanımı, hizmet

personeli kriterlerine göre çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu kapsamda konaklama işletmeleri; konaklama ihtiyacının türüne, gelişme aşamasına, faaliyet sürelerine, ulaştırma araçları ile olan bağlantılarına, ölçek durumuna, mülkiyet durumuna, ticari amaca ve kalış süresine göre kategorize edilmektedir (Aktaş, 2002).

Hizmet Sektörünün Nitelikleri

Hizmet sektörü; bir çalışma sektörünün başkalarına sunabileceği, özellikle soyut ve herhangi bir şeyin mülkiyetini gerektirmeyen faaliyetler olarak ifade edilmektedir. Bu perspektifle hizmet işletmeleri ise başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla öncelikle hizmet üreten ve satan iktisadi birimler olarak tanımlanmaktadır (Günay, 2010). Hizmet sektörü ürün üretimi yerine bakım, onarım, eğitim ve danışmanlık hizmetleri üretmekle birlikte bu sektör kapsamında konaklama, turizm, seyahat acenteleri, temizlik, sağlık ve eğitim alanlarında hizmet veren işletmelerle birlikte vakıf ve dernekler gibi kâr amacı gütmeyen topluma hizmet sunan örgütler bulunmaktadır (Özdemir, 2009). Bu sektörün hemen her alanında bilgi teknolojisi sistemleri, işletmelerin çalışma biçimini şekillendirmekte, işletmeler bu sayede hedef müşterilerin ne istediğini ve neye ihtiyacı olduğunu belirleyerek üretimi, hız ve verimliliği artırarak rekabet ortamlarında farklı ve güçlü işletmeler konumuna gelebilmektedir (Özsever, Gençoğlu ve Erginel, 2009). Bu tanım çerçevesinde verimlilik; en yüksek çıktı miktarını elde etmek için en az miktarda girdi kullanan en yüksek performans düzeyi anlamına gelmektedir. Ayrıca bu kavram zaman ve enerji gibi belirli çıktı üretmek için kullanılan gereksiz kullanılan kaynakların sayısını azaltmayı gerektirmektedir (Okka, 2008). Bununla birlikte verimlilik toplumlarda ekonomik refah düzeyinin artması adına önemli bir etken olup ülke ekonomilerinde büyüme ise işgücü verimliliği ve bunun etkileri ile gerçekleşmektedir. Verimlilik artışı ile orantılı olarak gelişen reel ekonomik büyüme, sosyal gelişme ve oluşan kazançların yansımaları neticesinde toplumun yaşam kalitesinde de artış gerçekleşmektedir (Sevimli, 2013).

Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin genel özellikleri; heterojen, emek-yoğun niteliklerine dayanan, hizmetleri fiziki olmayan, depolama imkânı bulunmayan işletmeler şeklinde ifade edilmektedir. Özellikle hizmet işletmelerinin emek-yoğun niteliğine bağlı olarak emek maliyetinin giderler içinde önemli bir yer tutması emek-yoğun niteliğini işletme verimliliği için daha da önemli kılmaktadır. Bunun yanında özel olarak konaklama işletmelerinde verimlilik; mekan, teknik donanım, ürün ve işgücü verimliliği olarak farklı kategorilerde değerlendirilmektedir (Lau, Lonti ve Schultz, 2017).

Küresel rekabet ortamında işletmelerin güçlü bir ekonomiye sahip olması ve sektörlerinde sürekli olabilmesi işgücü verimliliği ile doğrudan ilişkili olup özellikle iş dünyasında yaşanan teknolojik, bilgi, işlem ve sosyal uygulamalar alanlarında gelişmesi işgücü verimliliğinin niteliğini de yakından etkilemektedir. Bu durum reel sektörde işletmelerin küresel ölçekte ülke ekonomilerinin gelişmesini ve güçlenmesini sağlamaktadır (Akgül, 2008). Bu sektörde işletmelerin gelişme stratejileri belirleyerek tüm örgütsel operasyonlarda kalite sistemleri tercih etmesi ve de işgücü verimliliğini artırması sektörel devamlılık bakımından büyük önem taşımaktadır (Yurtsızoğlu ve Kılıçarslan, 2017).

Hizmet sektöründe insan kaynakları departmanı verimliliği doğrudan etkileyen önemli bir unsurdur. Etkili insan kaynakları; çalışanlar ve yöneticiler arasında iletişimi ve etkileşimi sağlayarak motivasyonu dolayısıyla verimliliği doğrudan etkilemektedir. Aynı zamanda beşeri kaynaklardan optimum düzeyde faydalanabilmek çalışanların iyi organize edilmiş eğitim ve gelişimleri, emek-yoğun olması ile yakından ilişkili olup insan kaynaklarının bu alanlara

yönelik uygulamaları oldukça önemlidir (Mathouraparsad ve Maurin, 2017).

Genel olarak hizmet sektöründe işletmelerin verimliliğinin artması için araştırma ve geliştirme çalışmaları ile imalat proseslerinin geliştirilmesi, yeni teknolojik donanım ile üretim yollarının geliştirilmesi, yenilikçi çalışma yöntemlerinin uygulanması, organizasyon, planlama ve kontrol fonksiyonlarının bilgi işlem çerçevesinde geliştirilmesi, mamul geliştirme, her kademede insan gücünden faydalanma gibi uygulamalar gerçekleştirilmektedir (Sevimli, 2013).

Hizmet sektörünün önemli bir birimi olan konaklama işletmelerinde ise verimlilik artırma yöntemleri genellikle doğru bilgi elde etme ve iş etkililiğini artırma hedeflerine yönelik olup bu yöntemler; davranışsal ve teknik yöntemler şeklinde kategorize edilmektedir. Aynı zamanda bu tür işletmelerde organizasyon, planlama ve kontrol fonksiyonlarının geliştirilmesi, insan kaynakları, finansal, teknoloji ve stratejik yönetimi gibi yönetsel karar ve uygulamalar verimliliği etkileyen diğer önemli faktörler arasında yer almaktadır (Conway, 2017). Bu bağlamda bu tür işletmelerde çalışma saatlerinin yoğunluğu, tespit edilen verimli sürenin aşılması çalışanlarda yorgunluğa ve iş gücü kaybına neden olmaktadır. Dolayısıyla çalışanların fiziksel ve düşünsel anlamda yorgunluk içine düşmesini önleyici önlemler, işlerin planlı yapılandırılması, sorumluluk ve karar alma süreçlerine çalışanların dahil edilmesi verimliliği çalışan motivasyonunu ve iş tatminini artırmaktadır (Tanrıverdi ve Şahin, 2015). İşletme verimliliğinin sağlanmasında önemli bir unsur olan çalışanların verimliliklerinin artırılmasında onların davranışlarını etkileyen sosyo-psikolojik faktörlerin çok iyi belirlenmesi ve bu doğrultuda uygulamaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Barutçu, 2013).

Muhasebe Mesleğinin Nitelikleri

İşletmelerin varlık ve kaynaklarının kullanılma çeşitliliklerini, işlem ve uygulamalar neticesinde bu parametrelerdeki değişimleri, finansal durumları hakkında veri ve bilgileri sağlayan, bu bilgileri ilgili kişi ve kurumlara ileten bir bilgi sistemi olarak tanımlanan muhasebe tüm işletmeler için gerekli ve önemli bir finansal uygulama alanıdır (Alkan, 2018; Kök, 2018).

Genel muhasebe, maliyet muhasebesi, yönetim muhasebesi olmak üzere üç kategoriye ayrılan muhasebe işletmelerde çeşitli finansal kalemlerinin tanımlanması ve finansal tabloların hazırlanması gibi birbiri ile ilişkili işlem süreçlerinin tamamını kapsamaktadır. Tanımlanan bu süreç sonunda bilgi üretilir ve farklı kullanıcı grupları ile resmî kurumlar arasında bilginin paylaşılmasını sağlamak ve kolaylaştırmak temel hedef olarak kabul edilmektedir (Okan Gökten, 2019). Her türlü organizasyonda gelişen ekonomik ve sosyal şartlara uyumlu olarak muhasebe birimi, işletme verilerine dayanarak yorumlama yapan, ileriye dönük işletme hedeflerine destek olan ve kapsamındaki sistem ve faaliyetleri denetleme olanağı sağlayan bir “yönetim aracı” şeklinde tasarlanmalıdır (Atalay, Okan Gökten, Gökten, 2018). Bu bağlamda işletmelerin muhasebe biriminde olması gereken nitelik ve fonksiyonlar; yöneticilere karar alma aşamasında bilgi sunarak yardımcı olmak, ilişkili olduğu birimleri ve tarafları bilgilendirmek, işletme varlık ve değerlerini korumak, verimlilik ve performans değerlendirilmesine katkı sağlamak olarak belirtilmektedir.

Muhasebe genel olarak ön muhasebe ve genel muhasebe olmak üzere iki temel kategoriye ayrılmaktadır. İşletmeler için çok önemli olan sürdürülebilirlik ve gelir-gider dengesini gözetmek amacıyla kapsamında ödemelerin ve tahsilâtların takip edilmesi, banka hesaplarının raporlanması, kasa takibi gibi uygulamalar ön muhasebenin işlem tanımında yer almaktadır. Genel muhasebe ise işletmelere ait varlık ve kaynakların, gelir, gider hareketlerini takip ederek

gelir tablosu ve bilanço gibi finansal tabloları belgelere dayalı ve gerçekçi olarak hazırlamaktır (Tutal, 2020). Bu nitelikler çerçevesinde muhasebe sistemi; kesin, kayıtlı finansal bilgilerin oluşturulması, raporlaması ve sistematik bir şekilde düzenlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Alı, 2017). Bu bağlamda değerlendirildiğinde muhasebe mesleği; görev ve sorumlulukları ile ticaret yaşamını, ekonomiyi sosyal yaşamı da etkileyen ve yönlendiren toplum, işletmeler ve devlet üçgeninde oldukça önemli bir meslek olarak kabul edilmektedir (Kaya, 2019). Bu tanımlamaya göre muhasebecilik mesleğinin genel anlamda görevleri; sistematik bir muhasebe yapısı oluşturmak; işletmelerde finansal işlemleri kaydetmek, sınıflandırmak, analiz etmek, yorumlamak ve sonuçları raporlamak; denetim ve bütçe verileriyle bilgi üretmek; beyannameleri düzenleyip ilgili sisteme göndermek; işletmelerde yatırım, kredi veya benzer nitelikteki kararlar alınırken yetkili birimlere nitelikli kararlar vermelerine yardımcı olacak finansal bilgileri rapor halinde sunmak şeklinde sıralanmaktadır. Muhasebecilerin bu görevleri yerine getirebilmeleri için bilgisayara dayalı sistemlerde, donanım ve yazılım alanında bilgi teknolojisini edinme, yönetme, kullanma ve değerlendirme bilgi ve yeteneğine sahip olmaları gerekmektedir (IFAC, 2020).

Küresel ölçekte yaşanan teknolojik gelişmeler muhasebe alanında; evrakların düzenli ve güvenli bir şekilde bilgisayar ortamında saklanması, verilerin çok hızlı ve doğru bir şekilde işlenmesi ve değerlendirilmesi, fatura ile muhasebe modüllerinin birlikte çalışarak faturalarla ilgili muhasebe kaydının otomatik olarak gerçekleşmesi ve her durumda muhasebe programına aktarılması sağlanmaktadır. Sonuç olarak da sistem doğru çalıştırıldığı ve kullanıldığı sürece güvenilir muhasebe verilerine ulaşılması teminat altına alınmaktadır. Aynı zamanda muhasebe programlarının doğru uygulamaları sayesinde, tek düzen hesap planındaki hesapların işleyişi düzenlemekte ve banka hesap özetleri otomatik olarak sisteme kaydedilmektedir (Tenik, 2019). Son yıllarda internet teknolojisinin gelişmesi ile birlikte muhasebe programlarının internet tabanlı çalışmasının sağlanması büyük faydalar sağlamıştır. Ayrıca muhasebe programları kullanacakları altyapıyı İnternet Explorer, Google Chrome gibi sistemler üzerinden sağladıkları için veriler otomatik yedeklenir ve veri kaybı tehlikesi en aza indirilir. Ancak bu tür sistemlerde veri güvenliği riski oluşmakla birlikte bu riskleri önleyecek yazılımlar geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Bunun yanında internet üzerinden mükellef bilgilerine ulaşma imkânı bulunmaktadır. Bu durumun aksine internetin olmadığı bir yerde mükellef verilerine ulaşamamak, verileri girememek ve mali tablolara erişememek dezavantaj olarak kabul edilmektedir

Organizasyonlarda muhasebe bilgi sistemi girdi, kayıt (süreç) ve çıktı aşamalarını içermektedir. Girdi aşamasında kullanıcılardan elde edilen alış-satış, iade faturaları, çekler, alacak ve borç senetleri, ödeme ve tahsilat makbuzları, alacak-borç dekontları, sevk ve taşıma irsaliyeleri, yazar kasa fişleri ve para ile ifade edilebilen işlemlerde kullanılan objektif ve güvenilirliği yüksek belgeler ve evraklardan oluşmaktadır. Muhasebe Bilgi Sistemi (MBS) ise kullanıcılara işlerini planlamaları, kontrol etmeleri ve işletmeleri için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlamak, işlem ve verileri işleyerek analiz etmek saklamak ve rapor halinde hazırlamak gibi imkanlar sunmaktadır (Stafford, 2018).

Günümüzde muhasebe uygulamalarında bilgisayarın ve internetin kullanılması ile birlikte muhasebe işlemlerinin tam ve düzgün olarak yerine getirilmesi için muhasebe paket programlarının kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Bu çerçevede çeşitli özellik ve nitelikte muhasebe programları geliştirilmiştir. Günümüzde muhasebe programları arasında Eta ve GMS en fazla tercih edilen programlar olup ayrıca Luca, IMS, Zirve, Mikro, Akınsıft, Logo,

Netsis, Link, Likom ve Datasoft gibi yazılım programları da kullanılmaktadır (Çetin ve Eren, 2015). Bununla birlikte işletmelerin yazılım programları ile elektronik ortamda kayıt altına alınan işlemlerin denetimlerinin kolay ve doğru yapılabilmesi için Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri (BDDT) (Computer Assisted Audit Techniques- CAATS) gibi denetim uygulamaları geliştirilmiştir (Aktolun, 2015).

Bütün bu işlemlerin elektronik ortamda gerçekleşmesi ile birlikte muhasebe mesleğinde de internet kullanım oranı büyük ölçüde artmıştır. Muhasebeciler özellikle interneti en çok mesleki gelişmeleri yakından takip etmek, e- mail yoluyla haberleşmek ve mükellefleriyle haberleşebilmek amacıyla kullanmaktadır. Bunun yanında muhasebeciler tuttıkları kayıtları ve işlemleri bilgisayar üzerinde yapmakta, işlemlerin sonunda aldıkları beyannameleri ve raporları ilgili resmî kurumlara internet üzerinden göndermekle hem iş gücü hem de zaman tasarrufu sağlamaktadır. Yapılan araştırmalarda muhasebe çalışanlarının çalışma alanları ile ilgili olarak en çok Gelirler İdaresi Başkanlığı uygulamaları (e-beyanname sistemi, vergi numarası, e-vergi levhası, beyanname verme tarihleri sorgulama uygulamaları, vergi ile ilgili kanunlar, gerekçeler, tebliğler ve sirküler), Sosyal Güvenlik Kurumu uygulamaları (e-sgk adresinden mükelleflere ait aylık prim ve hizmet belgesi gönderme uygulamaları, sosyal güvenlik kanunu ile ilgili kanunlar, uluslararası sözleşmeler, yönetmelik, yönerge, tebliğler, usul ve esaslar, genelgeler, genel yazılar, sözleşme ve protokoller), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği uygulamaları (meslek haberleri, etkinlikleri ve sözleşmeler, matbu formları ve e-kütüphane sistemiyle sirkülerler, dergiler ve e-kitaplar), Maliye Bakanlığı uygulamaları (ilgili kanunlar, kanun hükmünde kararname, yönetmelikler, bütçeler ve bu bütçelerin gerçekleştirme raporları) ve Kamu Gözetimi Kurumu uygulamaları (muhasebe denetim standartları ve muhasebe standartları, bağımsız denetimle ilgili haberler ve duyurular, yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçi resmi sicili bilgileri, Resmî Gazete 'de yayımlanan veya yayımlanacak olan taslaklar) internet sitelerinde işlem yaptıkları veya bilgi edindikleri saptanmıştır (GİB, 2020).

Kavramsal çerçeve ile ilgili olarak yapılan literatür araştırmasında elde edilen veriler şu şekilde sıralanmaktadır:

Güney (2020) makale çalışmasında: Teknolojik gelişmeler muhasebe eğitiminde, öğrencilerin eğitime etkin şekilde katılımlarını zorunlu hale getirirken, eğitsel sosyal yazılımları da yakından tanımaları ve kullanmaları konusunda ampirik bir araştırmadan elde ettiği verileri değerlendirmiştir. Dursun, Ektik ve Tutcu (2019) çalışmalarında; Endüstri 4.0'ın, işletmelerin hayati fonksiyonlarından biri olan muhasebeye ve mali olayların gerçekleştiricileri olan muhasebe meslek mensuplarına etkilerinin ortaya çıkarılmasını hedeflemişlerdir. Dijital değişimlerin, muhasebenin fonksiyonlarına ve mesleğin konusuna etkilerinin olası sonuçlarına ilişkin öneriler sunmuşlardır. İmre (2020) çalışmasında küreselleşmenin turizm işletmeleri için ne kadar önemli olduğuna değinilerek, küreselleşen işletmelerle rekabet edebilmek için çözüm önerileri getirilmiştir. Mathouraparsad ve Maurin (2017) "Measuring the Multiplier Effects of Tourism Industry To The Economy" makalesinde sunulan tartışma ve ampirik araştırmalar, Dünya Turizmi tarafından resmileştirilen Turist Uydu Hesaplarının (TSA) kavramsal ve metodolojik standartlarına dayalı olarak turizmin etkilerinin ekonomik değerlendirmesi için gerekli özel eylemleri uygulama hedefleri hakkında bilgi vermişlerdir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Araştırmada konaklama işletmelerinde bilişim teknolojileri kullanım düzeyinin ve muhasebe paket program kullanımının muhasebe meslek çalışanlarının iş yoğunluklarını, kolaylık derecelerini, çalışma şartlarını, işletme maliyetlerini ve verimliliğini nasıl etkilediğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın Örneklemi ve Verilerin Toplanması

Çalışmanın örneklemini; Antalya Bölgesi'nde faaliyet gösteren konaklama işletmelerinde çalışan muhasebe meslek çalışanlarından oluşmaktadır. %95 güven aralığında, %5 anlamlılık seviyesinde örneklem büyüklüğü 156 olarak belirlenmiştir. Araştırma 15.09.2020-12.10.2020 tarihleri arasında Antalya Bölgesi'nde 156 muhasebe meslek çalışanı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler online anket yönteminden yararlanılarak toplanmıştır. Uygulanma yöntemleri hakkında katılımcılar daha önceden bilgilendirilmiştir. Çoktan seçmeli sorulardan oluşan bu anket formu video konferans ile bire bir görüşme yöntemiyle belirlenen saatlerde uygulanarak tamamlanmıştır.

Araştırma Veri Kaynakları

Araştırmacı tarafından Öztürk (2007), Bağdigen (2015) ve Dağ (2016)'ın araştırmalarından faydalanılarak ölçek oluşturulmuş ve iki bölümden oluşan anket formu hazırlanmıştır. Formun birinci bölümünde muhasebe meslek çalışanlarının sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerini tespit etmek için 9 soru, ikinci bölümde ise muhasebe meslek çalışanlarının teknoloji, internet ve bilişim otomasyonunun kullanımına karşı tutumlarını tespit etmek amacıyla 23 soru bulunmaktadır. Bu kapsamda muhasebe meslek çalışanlarının tutumlarını ölçmek için 5'li likert ölçeği kullanılmıştır.

Veri Analizinde Yararlanılan İstatistiksel Yöntemler

Çalışmada anket formu aracılığı ile toplanan bilgiler, SPSS for Mac25.0 (Statistical Package For Social Sciences) istatistik paket programı ve Office Excel programı ile %95 güven aralığında, %5 anlamlılık seviyesinde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda 0,05>p değeri anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Muhasebe meslek çalışanlarının muhasebe paket program kullanımına karşı tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanan ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfa güvenilirlik analizi ile tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların tutumlarının yönünü tespit etmek için tek örneklem T- Test, iki grup karşılaştırmalarında Bağımsız Örneklem T-Testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise ANOVA testi kullanılarak değerlendirmeler yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Güvenilirlik Analizi

Araştırmamızda muhasebe çalışanlarının muhasebe paket program kullanımına ilişkin tutumlarını ölçmek için hazırlanan 23 soruluk ölçeğe ait değişkenlerin güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik analizi ile test edilerek değerlendirilmiştir. Değerlendirmede 2 değişken (2 “Muhasebe paket programları kullanımının işletmelerde sorunları da beraberinde getirdiğini düşünüyorum.”, 3 “İşletmelerde Muhasebe paket programlarının kullanımı masraflıdır.” ölçeğin güvenilirliğini düşürdüklerinden dolayı çıkarılmıştır. Tablo 1'deki istatistiğe göre

0,86'lik oran ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Ölçek Güvenilirlik Analizi

	Madde İptal Edilirse Ölçek Ort.	Madde İptal Edilirse Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyon	Madde İptal Edilirse Cronbach's Alpha Değeri
1-Muhasebe paket programları işletmelerde kullanılmalıdır	69,6242	147,115	,406	,860
4-Muhasebe paket programlarının kullanımı işletmelerde işleri kolaylaştırır.	69,1208	151,323	,407	,859
5-İşletmelerde faaliyetlerin tam ve düzgün yapılması için Muhasebe paket programlarının güncel yazılımları yakından takip edilmelidir.	69,1007	150,415	,415	,859
6-Muhasebe paket programlarının hizmet bedellerinin ücreti yüksektir.	69,7919	154,882	,269	,864
7-Muhasebe paket programları işletmelerde ihtiyaçları karşılıyor.	69,3087	146,323	,596	,853
8-Muhasebe paket programlarının kullanımı için çalıştığım iş yerinde yeterince eğitim yapıyor.	69,7114	149,693	,432	,858
9-İnternetin kullanımı güvenilirdir.	69,6644	154,914	,248	,865
10-İnternet kullanım ücretlerini yüksek buluyorum.	69,6174	151,224	,366	,861
11-İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor.	69,3826	151,765	,385	,860
12-İnternet altyapısı yeterli düzeydedir.	69,7181	154,947	,234	,866
13-Yasal mevzuatlara internet üzerinden rahatlıkla ulaşabiliyorum	69,3758	149,196	,484	,857
14-E-devlet hizmetleri (SGK, Maliye vb.) muhasebe mesleğinde kolaylık sağlamaktadır.	69,4228	145,002	,616	,852
15-E-devlet hizmetlerinin (SGK, Maliye vb.) altyapısı yeterli düzeydedir.	69,5034	150,684	,410	,859
16-Muhasebe paket programları mesleki faaliyetlerdeki hata payını azaltmaktadır.	69,4430	145,938	,584	,853
17-Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir.	69,2819	151,258	,454	,858
18-Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir	69,3758	144,560	,613	,852
19-Muhasebe paket programları kullanımı iletişim maliyetlerini düşürmektedir.	69,4161	145,718	,569	,853
20-Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.	69,2752	146,012	,578	,853
21-İnternet destekli muhasebe paket programlarının meslekteki payı giderek artacaktır.	69,2215	147,255	,554	,854
22-Muhasebe paket programları kullanımı meslek mensupları arasındaki sosyal ve kültürel faaliyetleri azaltmaktadır.	69,9866	154,838	,244	,865
23- Gelecekte mesleki faaliyetlerin tamamına yakınının çevrimiçi muhasebe paket programları üzerinden gerçekleştirileceğine inanıyorum.	69,7181	143,298	,574	,853

Sosyo-Demografik ve Mesleki Özellikler

Araştırma çerçevesinde katılımcıların sosyo-demografik ve mesleki özelliklerine ait elde edilen bilgiler Tablo 2’de verilmiştir. Gelir durumu beyanında iki denek gelir beyanında bulunmak istememiştir.

Tablo 2. Sosyo- demografik ve mesleki özellikler

Demografik ve Mesleki özellikleri	n (%)
Yaş	
25-30 arası	18(11,5)
31-40 arası	73(46,8)
41-50	43(26,9)
51 ve üstü	22(14,1)
Cinsiyet	
Erkek	115 (73,7)
Kadın	41 (26,3)
Çalışma durumu	
Serbest	73(46,8)
Bağımlı	70 (44,9)
Belgesi olup çalışmayan	13(8,3)
Eğitim Durumu	
Lise	14(9)
Ön Lisans	19(12,2)
Üniversite	80 (51,3)
Yüksek Lisans	33 (21,2)
Doktora	10 (6,4)
Gelir Durumu	
3000 TL’den az	1 (0,6)
3001-5000 TL arası	12 (7,7)
5001-7000 TL arası	44(28,2)
7001 TL ve üzeri	97(62,2)
Mesleki Deneyim	
0-5 Yıl	15(9,6)
6-10 Yıl	18(10,9)
11-15 Yıl	52 (33,3)
16-20 Yıl	71(45,5)

Tablo 3. Katılımcıların bilgisayar kullanım süreleri

		Frekans n	Yüzdelik %
Haftada kaç saat bilgisayar kullanıyorsunuz?	Hiç Kullanmıyorum	3	1,9
	1-10	30	19,2
	11-20	26	16,7
	21-30	34	21,8
	31-40	39	25,0
	41 ve üstü	24	15,4

Katılımcılardan %25'i (n=39), bilgisayar kullanım süresinin haftalık otuz saat ve üzeri olduğunu ve %1,9'u (n=3) hiç bilgisayar kullanmadıklarını belirtmiş olup ortalama bilgisayar kullanım süresi haftalık 30-40 saat arası olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan %1,9'u (n=3) hiç bilgisayar kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bilgisayar ve internet teknolojilerine uzak olan bu katılımcılar eski geleneksel yöntemleri kullanmayı tercih etmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 4. Katılımcıların internet kullanım amacı

		Frekans n	Yüzdelik %
İnterneti en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz?	Maliye Bakanlığı İşlemleri	48	30,8
	Bankacılık	36	23,1
	Bilgi Arama (Kanun, yönetmelik)	42	26,9
	İletişim	30	19,2

Tablo 4'de katılımcıların internet kullanım amacı incelenmiştir. Buna göre katılımcıların %26,9'unun (n=42) internet kullanım amacının "Bilgi Arama", %23,1'inin (n=36) "Bankacılık" hizmetleri, %30,8'inin (n=48) "Maliye Bakanlığı İşlemleri" olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4).

Muhasebe Paket Programı, İnternet ve E-Devlet Hizmetleri ile İlgili Tutumları

Muhasebe meslek mensuplarının Muhasebe Paket Program Kullanımı Tutumlarına ilişkin tutumları tek örneklem t-testi ile incelenmiştir. 1 ve 2. yanıtlar olumlu, 3 kararsız, 4 ve 5 olumlu olmak üzere test değeri 3 olarak kabul edilmiştir. Kullanılan 5'li likert 1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum şeklindedir. Sonuçlar %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Tablo 5. Muhasebe Paket Programı, internet ve e-devlet hizmetlerine ilişkin T-Testi

	t	sd	Test Değeri = 3				SS
			Pçif	Ort.	Fark	Ort.	
1-Muhasebe paket programları işletmelerde kullanılmalıdır	3,211	153	,002	,376	3,37	1,45	
4-Muhasebe paket programlarının kullanımı işletmelerde işleri kolaylaştırır.	8,752	155	,000	,794	3,79	1,13	
5-İşletmelerde faaliyetlerin tam ve düzgün yapılması için Muhasebe paket programlarının güncel yazılımları yakından takip edilmelidir.	8,504	155	,000	,814	3,81	1,19	
6-Muhasebe paket programlarının hizmet bedellerinin ücreti yüksektir.	1,419	155	,158	,128	3,12	1,12	
7-Muhasebe paket programları işletmelerde ihtiyaçları karşılıyor.	6,693	155	,000	,621	3,62	1,16	
8-Muhasebe paket programlarının kullanımı için çalıştığım iş yerinde yeterince eğitim yapıyor.	2,538	155	,012	,243	3,24	1,19	
9-İnternetin kullanımı güvenilirdir.	3,458	155	,001	,333	3,33	1,20	
10-İnternet kullanım ücretlerini yüksek buluyorum.	3,350	155	,001	,326	3,32	1,21	
11-İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor.	6,710	153	,000	,603	3,60	1,11	
12-İnternet altyapısı yeterli düzeydedir.	2,370	155	,019	,237	3,23	1,25	
13-Yasal mevzuatlara internet üzerinden rahatlıkla ulaşabiliyorum	6,489	155	,000	,589	3,58	1,13	
14-E-devlet hizmetleri (SGK, Maliye vb.) muhasebe mesleğinde kolaylık sağlamaktadır.	5,921	155	,000	,557	3,55	1,17	
15-E-devlet hizmetlerinin (SGK, Maliye vb.) altyapısı yeterli düzeydedir.	4,925	154	,000	,458	3,45	1,15	
16-Muhasebe paket programları mesleki faaliyetlerdeki hata payını azaltmaktadır.	5,783	155	,000	,544	3,54	1,17	
17-Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir.	8,725	154	,000	,709	3,70	1,01	
18-Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir	6,467	155	,000	,615	3,61	1,18	
19-Muhasebe paket programları kullanımı iletişim maliyetlerini düşürmektedir.	5,872	155	,000	,570	3,57	1,21	
20-Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.	7,595	155	,000	,705	3,70	1,15	
21-İnternet destekli muhasebe paket programlarının meslekteki payı giderek artacaktır.	8,262	155	,000	,750	3,75	1,13	
21-Muhasebe paket programları kullanımı meslek mensupları arasındaki sosyal ve kültürel faaliyetleri azaltmaktadır.	-,066	155	,948	-,006	2,99	1,22	
23- Gelecekte mesleki faaliyetlerin tamamına yakınının çevrimiçi muhasebe paket programları üzerinden gerçekleştirileceğine inanıyorum.	2,671	154	,008	,290	3,29	1,35	

Çalışmamızda muhasebe çalışanlarının Muhasebe Paket Program kullanımı tutumlarına dair tutumları tek örneklem t-testi ile değerlendirilmiş (Test değeri:3) olup sonuçlar %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Tablo 5’deki test sonuçlarına göre katılımcıların, “4-Muhasebe paket programlarının kullanımı işletmelerde işleri kolaylaştırdığı” (t: 8,75 Pçift: ,000, Ort.: 3,79, SS.: 1,13), “5-Mesleki faaliyetlerin tam ve düzgün yapılması için muhasebe paket programlarının güncel yazılımları yakından takip edilmelidir.” (t: 8,50 Pçift: ,000 , Ort.: 3,81, SS.: 1,19 “7-Muhasebe

paket programları işletmelerde ihtiyaçları karşılıyor.” (t: 6,69 Pçift: ,000 , Ort.: 3,62, SS.: 1,16. “11-İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor” (t: 6,71 Pçift: ,000, Ort.: 3,60, SS.: 1,11), “13-Yasal mevzuatlara internet üzerinden rahatlıkla ulaşabiliyorum” (t: 6,48 Pçift: ,000, Ort.: 3,58, SS.: 1,13) ve “14- E-devlet hizmetleri muhasebe mesleğinde kolaylık sağlamaktadır” (t: 5,92 Pçift: ,000, Ort.: 3,55, SS.: 1,17), “16-Muhasebe paket programları mesleki faaliyetlerdeki hata payını azaltmaktadır” (t: 5,78 Pçift: ,000, Ort.: 3,54, SS.: 1,176), “17- Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir.” (t: 8,72 Pçift: ,000 , Ort.: 3,70, SS.: 1,01), “18- Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir” (t: 6,46 Pçift: ,000 , Ort.: 3,61, SS.: 1,18), “19-Muhasebe paket programları kullanımı iletişim maliyetlerini düşürmektedir.” (t: 5,87 Pçift: ,000 , Ort.: 3,57, SS.: 1,21) “20- Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.” (t: 7,59 Pçift: ,000 , Ort.: 3,70, SS.: 1,15), “21- İnternet destekli muhasebe paket programlarının meslekteki payı giderek artacaktır” (t:8,26 Pçift: ,000 , Ort.: 3,75, SS.: 1,13) soruları hakkında olumlu görüş belirtmişlerdir.

Katılımcılar “21-Muhasebe paket programları kullanımı meslek mensupları arasındaki sosyal ve kültürel faaliyetleri azaltmaktadır.” (t: -0,06 Pçift: ,948 , Ort.: 2,99, SS.: 1,22) sorusuna olumsuz görüş belirtmişlerdir.

Tablo 5’deki verilere göre katılımcılar “1-Muhasebe paket programları işletmelerde kullanılmalıdır” (t: 3,211, Pçift: ,002, Ort.: 3,37, SS.: 1,45), “6-Muhasebe paket programlarının hizmet bedellerinin ücreti yüksektir. ” (t: 1,419, Pçift: ,158 , Ort.: 3,12, SS.:1,12), “8-Muhasebe paket programlarının kullanımı için çalıştığım iş yerinde yeterince eğitim yapılıyor.” (t: 2,538 Pçift: ,012 , Ort.: 3,24, SS.:1,19), “9-İnternetin kullanımı güvenilirdir.” (t: 3,458, Pçift: ,001 , Ort.: 3,33, SS.:1,20), “10-İnternet kullanım ücretlerini yüksek buluyorum.” (t: 3,350, Pçift: ,001 , Ort.: 3,32, SS.:1,21), “12-İnternet altyapısı yeterli düzeydedir.” (t: 2,370, Pçift: ,019 , Ort.: 3,23, SS.:1,25), “12-İnternet altyapısı yeterli düzeydedir.” (t: 2,370, Pçift: ,019 , Ort.: 3,23, SS.:1,25), “15-E-devlet hizmetlerinin (SGK, Maliye vb.) altyapısı yeterli düzeydedir.” (t: 4,925, Pçift: ,000 , Ort.: 3,45, SS.:1,15), soruları hakkında kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6. Katılımcıların Olumlu-olumsuz ve Kararsız görüş belirten Yargıları

Olumlu Görüş Belirtilen Yargılar	Kararsız Görüş Belirtilen Yargılar
4-Muhasebe paket programlarının kullanımı işletmelerde işleri kolaylaştırır.	1-Muhasebe paket programları işletmelerde kullanılmalıdır.
5-İşletmelerde faaliyetlerin tam ve düzgün yapılması için Muhasebe paket programlarının güncel yazılımları yakından takip edilmelidir.	6-Muhasebe paket programlarının hizmet bedellerinin ücreti yüksektir.
7-Muhasebe paket programları işletmelerde ihtiyaçları karşılıyor.	8-Muhasebe paket programlarının kullanımı için çalıştığım iş yerinde yeterince eğitim yapılıyor.
11-İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor.	9-İnternetin kullanımı güvenilirdir.
13-Yasal mevzuatlara internet üzerinden rahatlıkla ulaşabiliyorum	10-İnternet kullanım ücretlerini yüksek buluyorum.
14-E-devlet hizmetleri (SGK, Maliye vb.) muhasebe mesleğinde kolaylık sağlamaktadır.	12-İnternet altyapısı yeterli düzeydedir.
16-Muhasebe paket programları mesleki faaliyetlerdeki hata payını azaltmaktadır.	15-E-devlet hizmetlerinin (SGK, Maliye vb.) altyapısı yeterli düzeydedir.
17-Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir.	
18-Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir	

19-Muhasebe paket programları kullanımı iletişim maliyetlerini düşürmektedir.	
20-Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.	
Olumsuz Görüş Belirtilen Yargılar	
21-Muhasebe paket programları kullanımı meslek mensupları arasındaki sosyal ve kültürel faaliyetleri azaltmaktadır.	

Bu verilere göre; güncel yazılımlar ve internet altyapısı olmadan muhasebe uygulamalarının yeterli düzeyde yapılamayacağı; teknoloji ve güncel muhasebe paket yazılımı kullanılmasının hem zaman tasarrufuna hem de maliyet azalmasına, işlemlerin otomasyona bağlanmasının işlemlerde büyük kolaylık sağladığı; yoğun iş gücü gerektiren dönem sonu muhasebe işlemlerinin otomatik yapılması, banka hesap özetlerinin otomatik olarak sisteme işlenmesi gibi uygulamaların işleri çok kolaylaştırdığı; katılımcıların muhasebe paket programlarına güvendiği; denetim işlemlerinin güncel yazılım araçları ile daha kolay şekilde yapabilecekleri sonuçları elde edilmiştir.

Bu bağlamda; e-devlet hizmetlerinin geliştirilmesine ve genişletilmesine ihtiyaç olduğu; katılımcıların mevcut çalışma şartlarının otomasyon ile azalmasından ve işsizlik sorunu yaşamaya dönük kaygı duymalarının arttığı sonuçları elde edilmiştir.

Katılımcıların Eğitim- Tutum Davranış Farklılıkları

Katılımcıların eğitim durumlarına göre “muhasebe mesleğinde muhasebe paket program kullanımı, internet ve e-devlet hizmetlerine” dair tutumları açısından farklılık olup olmadığı tek yönlü anova testi ile değerlendirilmiş olup katılımcıların eğitim seviyeleri ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora mezunu şeklinde gruplandırılmıştır. Gruplar eşit olmadığı için gruplar arası analizlerde varyans eşitliği dikkate alınmış ve varyans eşitliği sağlayan ve sağlamayan gruplara Dunnett C ve Bonferroni gruplar arası karşılaştırma teknikleri (post- hoc) uygulanmış olup sonuçlar %5 anlamlılık seviyesinde değerlendirilmiştir (Tablo 7-Tablo14).

Tablo 7. Eğitim- Tutum Davranışları Tanımlayıcı İstatistikler (Varyans Eşitliği Sağlanmadığı)

		Tanımlayıcı İstatistik				95% Güven			
		N	Anla m	Std. Sapma	Std. Hat a	Aralığı		Min.	Max.
						Alt Sınır	Üst Sınır		
20-Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.	Doktora	10	4,30	,674	,213	3,81	4,78	3,00	5,00
	Y.	33	3,03	1,334	,232	2,55	3,50	1,00	5,00
	Lisans	80	3,90	,962	,107	3,68	4,11	1,00	5,00
	Lisans	19	3,68	1,416	,324	3,00	4,36	1,00	5,00
	Ön lisans	14	3,78	1,121	,299	3,13	4,43	2,00	5,00
	Toplam	156	3,70	1,159	,092	3,52	3,88	1,00	5,00
17-Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir.	Doktora	10	3,40	1,349	,426	2,43	4,36	1,00	5,00
	Y.	33	3,75	,708	,123	3,50	4,00	2,00	5,00
	Lisans	79	3,64	1,098	,123	3,39	3,89	1,00	5,00
	Lisans	19	3,84	1,014	,232	3,35	4,33	1,00	5,00
	Ön lisans	14	4,00	,877	,234	3,49	4,50	2,00	5,00
	Toplam	156	3,70	1,012	,081	3,54	3,87	1,00	5,00
18-Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir	Doktora	10	3,40	1,349	,426	2,43	4,36	1,00	5,00
	Y.	33	3,54	1,148	,199	3,13	3,95	1,00	5,00
	Lisans	80	3,76	1,070	,119	3,52	4,00	1,00	5,00
	Lisans	19	3,42	1,387	,318	2,75	4,08	1,00	5,00
	Ön lisans	14	3,35	1,549	,414	2,46	4,25	1,00	5,00
	Toplam	156	3,61	1,188	,095	3,42	3,80	1,00	5,00

Analizde 17, 18 ve 20 numaralı sorular için grup sayıları eşit olmadığı ve gruplar arası varyans eşitliği sağlanmadığından dolayı Dunnet C testine göre değerlendirme yapılmıştır. Bu sonuca göre “20-Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.” sorusunda ‘Doktora, Yüksek Lisans, Lisans, Ön Lisans ve Lise’ mezunları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiş olup doktora mezunlarının (4,30) yüksel lisans (3,03), lisans (3,90), ön lisans (3,68) ve lise (3,78) mezunlarına göre; ‘muhasebe paket programları gelişmesiyle denetim faaliyetlerinin daha rahat yapılacağı düşüncesini’ benimsedikleri görülmüştür. Ancak katılımcıların “17. Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir” ve “18. Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir” sorularına verdikleri yanıtlarda gruplar arası anlamlı farklılıklar

saptanmamıştır.

Tablo 8. Eğitim- Tutum Davranışları Varyans Eşitliği Testi (Varyans Eşitliği Sağlanmadığı durum)

Varyans Homojenliği Testi				
	Levene Statistic	df1	df2	p
17- Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir.	3,167	4	150	,016
18- Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir	2,537	4	151	,042
20- Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.	5,416	4	151	,000

Tablo 9. Eğitim- Tutum Davranışları Anova Testi (Varyans Eşitliği Sağlanmadığı durum)

		ANOVA				
		Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
20-Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.	Gruplar	21,704	4	5,426	4,388	,002
	Arasında Grup	186,732	151	1,237		
	İçinde Toplam	208,436	155			
17-Muhasebe paket programları kullanımı işçilik maliyetlerini düşürmektedir.	Gruplar	2,873	4	,718	,695	,597
	Arasında Grup	155,063	150	1,034		
	İçinde Toplam	157,935	154			
18-Muhasebe paket programları kullanımı kırtasiye maliyetlerini düşürmektedir	Gruplar	4,008	4	1,002	,704	,590
	Arasında Grup	214,915	151	1,423		
	İçinde Toplam	218,923	155			

Tablo 10. Eğitim- Tutum Davranışları Dunnett C Testi

Çoklu Karşılaştırma						
Dunnett C						
Bağımlı Değişken	(I) Eğitim Durumu	(J) Eğitim Durumu	Ortalama Fark (I-J)	Std. Hata	95% Güven Aralığı	
					Alt Sınır	Üst Sınır
20-Muhasebe paket programları gelişmesiyle muhasebeciler denetim faaliyetlerini daha rahat yapabileceklerdir.	Doktora	Y. Lisans	1,269*	,31544	,2899	2,2495
		Lisans	,400	,23904	-,3761	1,1761
		Ön lisans	,615	,38875	-,5994	1,8310
	Y. Lisans	Lise	,514	,36801	-,6709	1,6995
		Doktora	-1,269*	,31544	-2,2495	-,2899
		Lisans	-,869*	,25599	-1,6049	-,1345

	Ön lisans	-,653	,39940	-1,8435	,5356
	Lise	-,755	,37924	-1,9126	,4018
Lisans	Doktora	-,400	,23904	-1,1761	,3761
	Y. Lisans	,869*	,25599	,1345	1,6049
	Ön lisans	,215	,34228	-,8113	1,2429
	Lise	,114	,31852	-,8757	1,1042
Ön lisans	Doktora	-,615	,38875	-1,8310	,5994
	Y. Lisans	,653	,39940	-,5356	1,8435
	Lisans	-,215	,34228	-1,2429	,8113
	Lise	-,101	,44209	-1,4637	1,2607
Lise	Doktora	-,514	,36801	-1,6995	,6709
	Y. Lisans	,755	,37924	-,4018	1,9126
	Lisans	-,114	,31852	-1,1042	,8757
	Ön lisans	,101	,44209	-1,2607	1,4637

Analiz çalışmasında 1,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,19,21,22 ve 23 numaralı sorularda gruplar arası varyans eşitliği sağlanmasından dolayı Bonferroni testi yapılmıştır. Sonuçlara göre sadece “11- İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor” sorusunda Doktora, Yüksek Lisans, Lisans, Ön Lisans ve Lise mezunları arasında anlamlı farklılık olduğu; lise mezunlarının (4,07) yüksel lisans (3,54), lisans (3,65) ön lisans (3,57) ve lise (2,80) mezunlarına göre daha fazla olumlu kanaat benimsedikleri saptanmıştır.

Tablo 11. Eğitim- Tutum Davranışları Tanımlayıcı İstatistikleri (Varyans Eşitliği sağlandığı durum)

		Tanımlayıcı İstatistik		95% Güven		Min. Max.	
		N	Anlam	Std. Sapma	Std. Hata	Alt Sınır	Üst Sınır
11-İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor.	Doktora	10	2,8000	1,39841	,44222	1,7996	3,8004
	Y.	33	3,5455	1,20133	,20912	3,1195	3,9714
	Lisans	79	3,6582	1,03634	,11660	3,4261	3,8904
	Ön lisans	19	3,5789	1,07061	,24561	3,0629	4,0950
	Lise	13	4,0769	1,03775	,28782	3,4498	4,7040
	Toplam	154	3,6039	1,11683	,09000	3,4261	3,7817

Tablo 11’e göre 11. soru dışındaki sorularda katılımcıların verdiği yanıtlarda gruplar arası anlamlı farklılıklar belirlenememiştir.

Tablo 12. Eğitim- Tutum Davranışları Varyans Eşitliği Testi (Varyans Eşitliği sağlandığı durum)

Varyans Homojenliği Testi				
	Levene Statistic	df1	df2	p
11- İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor.	1,110	4	149	,354

Tablo 12’de 11. soru için Varyans Homojenliği Testi uygulanmış olup istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 13. Eğitim- Tutum Davranışları Anova Testi (Varyans Eşitliği Sağlandığı durum)

		ANOVA				
		Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
11-İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor.	Gruplar Arasında	9,729	4	2,432	2,001	,009
	Grup İçinde	181,109	149	1,215		
	Toplam	190,838	153			

Tablo 13’de 11. soru için gruplar arası, grup içinde ve toplam olarak Anova testi uygulanmış olup “gruplar arasında” bölümünde anlamlı farklılık elde edilmiştir.

Tablo 14. Eğitim- Tutum Davranışları Bonferroni Testi

		Çoklu Karşılaştırma				
		Bonferroni				
Bağımlı Değişken	(I) Eğitim Durumu	(J) Eğitim Durumu	Ortalama a Fark (I-J)	Std. Hata	95% Güven Aralığı	
					Alt Sınır	Üst Sınır
11- İnternet kullanımı iş yükünü azaltıyor.	Doktora	Y. Lisans	-,745	,397	,630	-1,87
		Lisans	-,858	,370	,217	-1,91
		Ön lisans	-,778	,430	,726	-2,00
		Lise	-1,276	,463	,066	-2,59
	Y. Lisans	Doktora	,745	,397	,630	-,38
		Lisans	-,112	,228	1,000	-,76
		Ön lisans	-,033	,317	1,000	-,93
		Lise	-,531	,361	1,000	-1,56
	Lisans	Doktora	,858	,370	,217	-,19
		Y. Lisans	,112	,228	1,000	-,53
		Ön lisans	,079	,281	1,000	-,72
		Lise	-,418	,329	1,000	-1,35
	Ön lisans	Doktora	,778	,430	,726	-,44
		Y. Lisans	,033	,317	1,000	-,87
		Lisans	-,079	,281	1,000	-,88
		Lise	-,497	,396	1,000	-1,62
	Lise	Doktora	1,276	,463	,066	-,044
		Y. Lisans	,531	,361	1,000	-,497
		Lisans	,418	,329	1,000	-,521
		Ön lisans	,497	,396	1,000	-,632

TARTIŞMA VE SONUÇ

Gelişen teknoloji ile birlikte bilişim ve iletişim alanlarında önemli değişimler yaşanmıştır. Pek çok meslek alanında olduğu gibi muhasebe mesleğinde de de büyük gelişmeler

gözlemlenmiştir. Bu gelişmelerde internet erişimli muhasebe paket programlarının kullanılması ve bulut bilişim teknolojileri ilk sırada yer almaktadır. Zira bu entegre sistemler sayesinde veriler daha kısa zamanda, hızlı ve kolay bir şekilde toplanmakta ve hesaplamalar yapılmaktadır. Bu kolaylıklarla birlikte çalışanlar giderek daha özel ve stratejik rollere doğru genişleme, üst düzey uzmanlık faaliyetlerini gerçekleştirebilme olanakları bulmaktadır.

Bu bağlamda araştırmada konaklama işletmelerinde bilişim teknolojileri kullanım düzeyinin ve muhasebe paket program kullanımının muhasebe meslek çalışanlarının iş yoğunluklarını, kolaylık derecelerini, çalışma şartlarını, işletme maliyetlerini ve verimliliğini nasıl etkilediğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Konaklama işletmelerinde bilişim teknolojileri kullanım düzeyinin ve muhasebe paket program kullanımının muhasebe meslek çalışanlarının iş yoğunluklarını, kolaylık derecelerini, çalışma şartlarını, işletme maliyetlerini ve verimliliğini nasıl etkilediğini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada muhasebe meslek çalışanlarının bu konuda tutum ve davranışları analiz edilmiştir. Katılımcılar büyük çoğunlukla muhasebe paket programları ve internetin muhasebe alanında kullanılmasına ilişkin olumlu görüş bildirmişlerdir. Ayrıca bulgulara göre; güncel muhasebe yazılımları ve internet altyapısı olmadan konaklama sektöründe muhasebe uygulamalarının yeterli düzeyde uygulanamayacağı sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte teknoloji ve güncel muhasebe paket yazılımlarının kullanılması hem mali açıdan hem de zaman açısından büyük tasarruf sağladığı, işlemlerin otomasyona bağlanmasının verimliliği olumlu yönde etkilediği, özellikle dönem sonu muhasebe finansal işlemlerini kolaylaştırdığı katılımcıların muhasebe paket programlarına güvendiği, denetim işlemlerinin güncel yazılım araçları ile daha kolay şekilde yapabileceklerine dair olumlu düşüncelerinin olduğu belirlenmiştir.

Araştırmamızda elde ettiğimiz bulgulara göre; konaklama işletmelerinde muhasebe mesleğinde uygulamalı işlemler çerçevesinde meslek çalışanlarının internetin kullanımını büyük çoğunlukla benimsendiği ve muhasebe paket programlarının çok büyük katkılar sağladığını düşündükleri belirlenmiştir. Bununla birlikte internetin güvenilirliği ve e-devlet altyapısının yeterli seviyede olması muhasebe çalışanlarının muhasebe paket programlarını kullanmalarında kolaylık sağladığı tespit edilmiştir.

Bu bağlamda muhasebe paket programlarının geliştirilmesi ve daha da kolaylaştırılması konaklama sektöründe muhasebe meslek çalışanlarının verimliliğine ve dolayısıyla işletme verimliliğine büyük katkılar sağlamaktadır. Verimli işletmelerin ülke ekonomisine katkıları değerlendirildiğinde muhasebe mesleği uygulamaları küresel ölçekte büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Akgül, Ö. (2008). *Hizmet İçi Eğitimin İş Gücü Verimliliğine Etkisi*. Yayımlanmamış, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aktaş, A. (2002). *Turizm İşletmeciliği ve Yönetimi*. Azim Matbaası Genişletilmiş 2.Baskı, Antalya.
- Aktolun, O. (2015). *Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri (CAATs) ile Faaliyet Denetimi*. (<http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/DenetcininNotDefteri/CAAT-ile-Faaliyet-Denetimi-8Kas%C4%B1mOA.pdf>) Erişim Tarihi: 10.10.2020.
- Alı, H. H. (2017). *Muhasebe Bilgi Sisteminin Küçük ve Orta Boy İşletmeler Üzerindeki Etkisi*:

- Irak-Kürdistan Bölgesinde Bir Araştırma. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.*
- Alkan, B. Ş. (2018). Muhasebe teorisi ve uygulamaları açısından muhasebe bilgisinin niteliksel özellikleri. *Muhasebe Bilim Dünyası*, 20(Özel Sayı), 819–837.
- Atalay, B., Okan Gökten, P., & Gökten, S. (2018). Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesi ve Raporlanması Üzerine Eleştirel ve Kuramsal Tartışmaların Değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(Özel Sayı 2018), 923–936. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/635267>
- Barutçu, Y. (2013). *Etkinlik ve Verimlilik Ölçüm Yöntemleri Üzerine Bir Yazılım Uygulaması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Conway, P. (2017). Achieving New Zealand's Productivity Potential. *OECD Productivity Working Papers*.
- GİB, (2020), E-İşlemler, E-Beyanname, E-Tebliğat Nedir? ([http:// www.gib.gov.tr](http://www.gib.gov.tr)), Erişim Tarihi: 25.10.2020.
- Gökdeniz, A., & Dinç, Y. (2011). *Konaklama İşletmelerinde Ön büro Operasyonları ve Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Günay, M. (2010). *Üniversite Hastanelerinin 2008 Yılı Verimlilik ve Etkinlik Analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- IFAC, (2020), Handbook of International Education Pronouncements 2020 Edition, (<http://web.ifac.org/publications/international-accounting-education-standardsboard,>>), Erişim Tarihi 07.09.2020.
- Kaya, Y. (2019). Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarını Karşılama Düzeyine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*. Cilt 21, Sayı 2.482-507.
- Kozak, N., Kozak M.A., & Kozak, M. (2014). *Genel Turizm, İlkeler, Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kök, M. (2018). *Diyarbakır İli Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Meslek Eti Algısı Üzerine Bir Araştırma*. Dicle üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır.
- Lau, E., Lonti, Z., & Schultz, R. (2017). Challenges in the measurement of public sector productivity in OECD countries. *International Productivity Monitor*, 32 (180-5C).
- Mathouraparsad, S., & Maurin, A. (2017). Measuring the Multiplier Effects of Tourism industry to the Economy. *Advances in Management and Applied Economics*, 7(2), 123-1
- Okan Gökten, P. (2019). Muhasebenin Gelişim Döngüsü: Kuramsal ve Kurumsal Bakış Açısı. *Journal of Turkish Studies*, 14 (Volume 14 Issue 2), 651–668. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies>.
- Okka, Ö. F. (2008). *Bireysel Performansa Dayalı Ücret ve Verimlilik: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk üniversitesi

- Özsever, Ç., Gençoğlu, T., Erginel, N. (2009). İş gücü verimlilik takibi için sistem tasarımı ve karar destek modelinin geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 18, 45-58.
- Resmî Gazete. (1982). Sayı: 2634. "Turizmi Teşvik Kanunu", s. 83/7228
- Resmî Gazete. (2019). Sayı: 2654. Turizm Teşvik Kanunu kapsamında “Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik” Sayı: 30791 Karar Sayısı: 1134.
- Sevimli, Ö. (2013). *Sağlık kurumlarında veri zarflama analizi tekniği ile verimlilik analizi. Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Stafford, T. (2018). *Analytics for Accounting Information Systems Applications*. College of Business Louisiana Tech University.
- Tanrıverdi, H., Şahin, M. (2015), Konaklama İşletmelerinde Kat Hizmetleri Çalışanlarının Hizmet İçi Eğitim Kalite Algısı ile Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki: İstanbul Bölgesinde Bir Araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 2, Oca 2014 , 129 - 140
- Tenik, Ö. (2019). *Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Mesleğine Etkileri: Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Uygulama*. İstanbul Aydın Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Muhasebe ve Finansal Yönetim Anabilim Dalı / Muhasebe ve Denetim Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Tutal, H.H. (2020). *Ön Muhasebede Hata ve Hileler*. Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İşletme Anabilim Dalı / Muhasebe Finansman Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Yurtsızoglu, Z., & Kılıçaslan, Y. (2017). Türkiye Hizmet Sektöründe Yapısal Değişim ve Verimlilik. *Ege Akademik Bakış Dergisi*. 17(2). S.215-228.